

Näin otat konkreettisesti käyttöön avoimen tuotteen hallintamallin organisaatiossasi

Jukka Kääriäinen, Tapio Matinmikko, Raija
Kuusela

22.4.2015

(SADe-ohjelman tuotteenhallinnan hankkeen
(2014) pohjalta muokattu ohjeistus)

Esityksen sisältö

- Tausta
- Tuotteenhallintasuunnitelman rakenne
- Kuinka tuotteenhallintasuunnitelma tehdään?
  - Etenemiskuvaukset suunnitelmien tekemiseksi
    - Ei olemassa olevia käytäntöjä
    - Olemassa olevien käytäntöjen dokumentointi
- Vaihtoehtoja toimijoista eri rooleihin
  - Omistaja
  - Tuotepäällikkö
  - Integraattori
  - Rahoitus
  - ...

Tuotteenhallintasuunnitelman tekeminen

1. Tässä esityksessä kuvataan vaiheistus mitä noudattamalla voidaan tehdä ohjelmistolle tuotteenhallintasuunnitelma.
  2. Mikäli ohjelmistolle on jo määriteltynä tuotteenhallinta käytäntöjä ja vastuita voidaan harkinnan mukaan kohtia määrittelyssä hypätä yli. Kuitenkin jo olemassa olevat määrittelyt kannattaa ensin dokumentoida THS pohjaan.
- Käytännöt ja vastuut eivät määrity itsestään !

TUOTTEENHALLINTASUUNNITELMAN RAKENNE

Tuotteenhallintasuunnitelman pääosat

- **Perustiedot:** Kuvaa ohjelmistoa, jota tulee hallita. Missä hallinta tapahtuu?
- **Tuotteenhallinnan roolit ja organisaatiot:** Kiinnitetään konkreettiset toimijat eri rooleihin, joilla on tuotteenhallinnan tehtäviä.
- **Elinkaarenhallinta:** Kuvataan miten kehitysyhteisö ja ohjausryhmä kokoontuvat ja kuinka muutokset ohjelmistoon sen elinkaaren aikana tehdään.
- **Tuotteenhallinnan rahoituksen käytännöt:** Miten ohjelmiston kehittämistä ja ylläpitoa rahoitetaan? Miten tuotteenhallinnan toiminta rahoitetaan?
- **Dokumentaatio:** Mitä dokumentaatiota ohjelmistosta on olemassa ja mistä se on saatavilla?

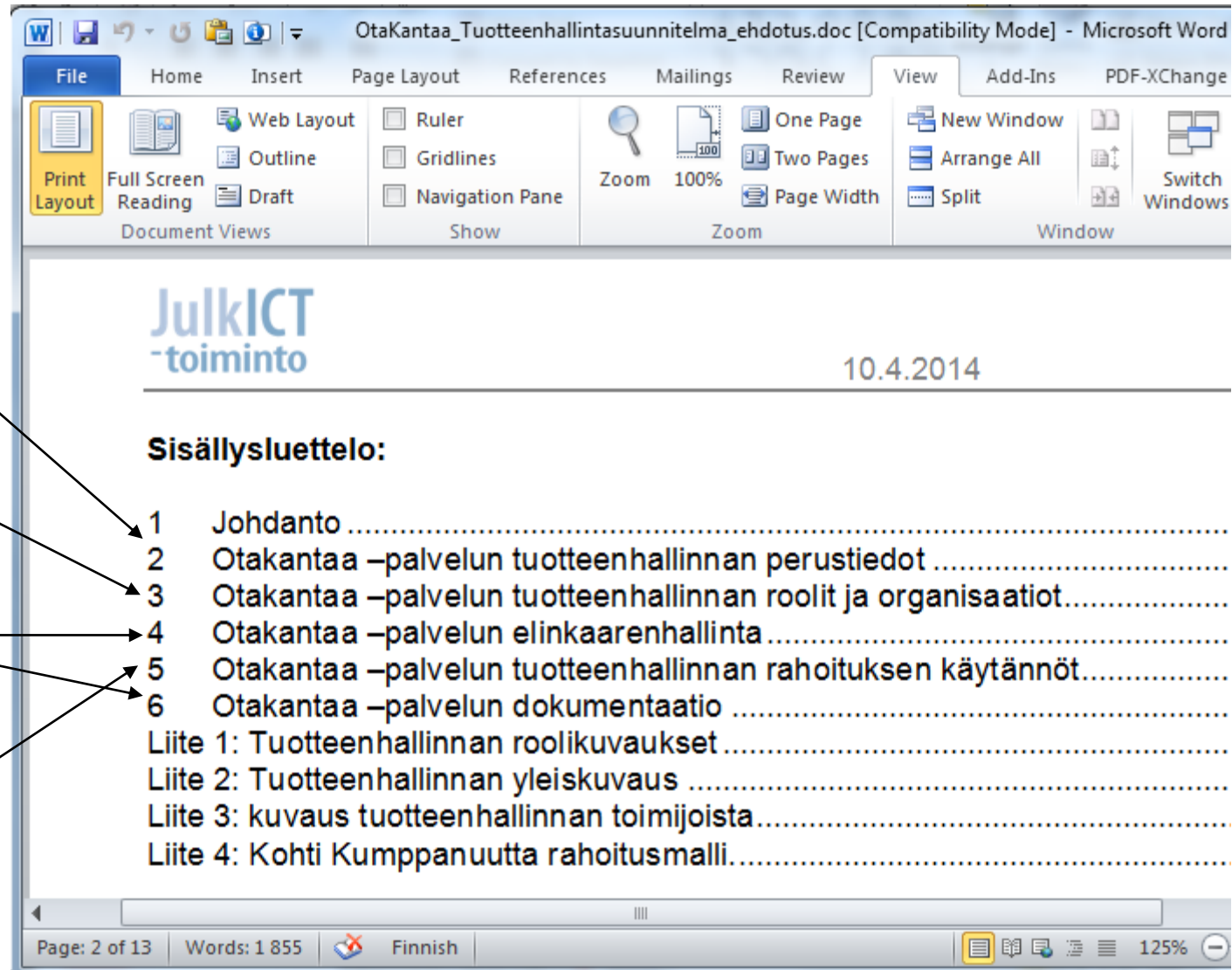
Tuotteenhallintasuunnitelman pääosat

Mitä
hallitaan
& missä ?

Kuka hoitaa
hallinta-
tehtäviä ?

Miten
hallinta
hoidetaan ?

Mistä rahat
hallintaan ja
jatkokehityk-
seen ?

Tuotteenhallinnan suunnitelma (THS)

- Suunnitelma antaa peruskehysten toimintaan.
- Yksityiskohtaisiin käytäntöihin (versionhallinta GitHubissa, yksityiskohtainen roadmap, viestintäsuunnitelma, ...), sopimusmalleihin ja dokumentaatioon viitataan suunnitelmasta, jotka löytyvät esimerkiksi hankkeen weppisivuilta.

KUINKA TUOTTEENHALLINTASUUNNITELMA TEHDÄÄN?

—

***TILANNE, JOSSA EI OLE OLEMASSA OLEVIA
KÄYTÄNTÖJÄ***

Palvelu, jolle
tuotteen-
hallinta –
suunnitelma
tehdään

1. Nimeä
vastuuhenkilö
tuotteenhallinta-
suunnitelman
tekemiseen

2. Tunnista ohjelmiston tyyppi

Onko kyseessä
komponentti?

Tarjotaanko
palvelu suoraan
kansalaisille?

Tarjotaanko
palvelu kuntien
kautta
kansalaisille?

.
.
.

Tuotteenhallinnan suunnitelman tekemisen prosessi

3. Tutustu tehtyihin
tuotteenhallinta-
suunnitelmiin

4. Analysoi
vaihtoehtoja:

- Omistaja
- Tuotepäällikkö
- Integraattori
- Toimintatavat
- Rahoitus

Dokumentaation
kartoitus:

5. Sovi roolit ja
vastuut. Varmista
sitoutuminen.

8. Ohjausryhmän
muodostaminen
ja työskentelyn
käynnistäminen

7. Yhteisesti
hyväksytty
tuotteenhallin-
tasuunnitelma

6. Tuotteen-
hallintatyöpajat
(sidosryhmät)

6. Tee ehdotus
tuotteenhallinta-
suunnitelmaksi

9. Noudatetaan
tehtyä
tuotteenhallinta-
suunnitelmaa

Kehitetään tuotteenhallintaa ja päivitetään
suunnitelmaa kokemuksen perusteella

Esitä

Kerää kommentit

Palvelu, jolle
tuotteen-
hallinta –
suunnitelma
tehdään

1. Nimeä
vastuuhenkilö
tuotteenhallinta-
suunnitelman
tekemiseen

2. Tunnista ohjelmiston tyyppi

Onko kyseessä
komponentti?

Tarjotaanko
palvelu suoraan
kansalaisille?

Tarjotaanko
palvelu kuntien
kautta
kansalaisille?

·
·
·

Tuotteenhallinnan suunnitelman tekemisen prosessi

3. Tutustu tehtyihin
tuotteenhallinta-
suunnitelmiin

4. Analysoi
vaihtoehtoja:
• Omistaja
• Tuotepäällikkö
• Integraattori
• Toimintatavat
• Rahoitus
Dokumentaation
kartoitus:

5. Sovi roolit ja
vastuut. Varmista
sitoutuminen.

8. Ohjausryhmän
muodostaminen
ja työskentelyn
käynnistäminen

7. Yhteisesti
hyväksytty
tuotteenhallin-
tasuunnitelma

6. Tuotteen-
hallintatyöpajat
(sidosryhmät)

6. Tee ehdotus
tuotteenhallinta-
suunnitelmaksi

Esitä

Kerää kommentit

9. Noudatetaan
tehtyä
tuotteenhallinta-
suunnitelmaa

Kehitetään tuotteenhallintaa ja päivitetään
suunnitelmaa kokemuksen perusteella

1. Nimeä vastuuhenkilö tuotteenhallinta-suunnitelman tekemiseen

- Määrää vastuuhenkilö suunnitelman kokoamiselle.
- Tämä on kriittinen vaihe. Ilman vastuuhenkilöä suunnitelman tekeminen ei ole kenenkään vastuulla. Vastuuhenkilön tulee olla motivoitunut ja sitoutunut tehtävään.
- Tutustu tuotteenhallintaan.
- *Esimerkiksi:*
  - *SADe-ohjelman 2 ohjelmiston tapauksessa jo alkuvaiheessa sovittiin alustavasti Tuotepäällikkö, joka mukana määrittelytyössä.*
  - *Valtion yhteisen julkaisujärjestelmän case*

2. Tunnista ohjelmiston tyyppi

3. Tutustu tehtyihin tuotteenhallinta- suunnitelmiin

- Tuotteenhallintasuunnitelmia on jo tehty usealle ohjelmistotuotteelle. Tutustu esimerkkisuunnitelmiin.
- Hyödynnä näitä ideoiden lähteinä.
- Katso esimerkkejä:
  - <https://wiki.julkict.fi/julkict/projektit/avoimen-tuotteen-hallinta>
    - Demokratiapalvelut – tuotteenhallinta
    - OtaKantaa – tuotteenhallintasuunnitelma
    - KoKu-aineistopaketti => WS_3 & tuotteenhallinnan suunnitelma => Kohti_Kumppanuutta_Tuotteenhallintasuunnitelma.doc

4. Analysoi vaihtoehtoja

5. Sovi roolit ja vastuut. Varmista sitoutuminen.

- Analysoi:
  - Vaihtoehtoja eri toimijoista eri tuotteenhallinnan rooleihin.
  - Rahoitusvaihtoehtoja.
  - Tarvittavan dokumentaation olemassa oloa.
- Tutustu roolien esimerkkitehtäviin sekä vaihtoehtoihin eri toimijoista ja rahoitusvaihtoehtoihin ja niiden +/-.
- Keskustele eri toimijoiden kanssa tehtävistä. Tämä on tärkeä vaihe, jotta saadaan sitoutuminen tehtävään.

6. Tee ehdotus tuotteenhallinta suunnitelmaksi

6. Tuotteenhallintatyöpajat (sidosryhmät)

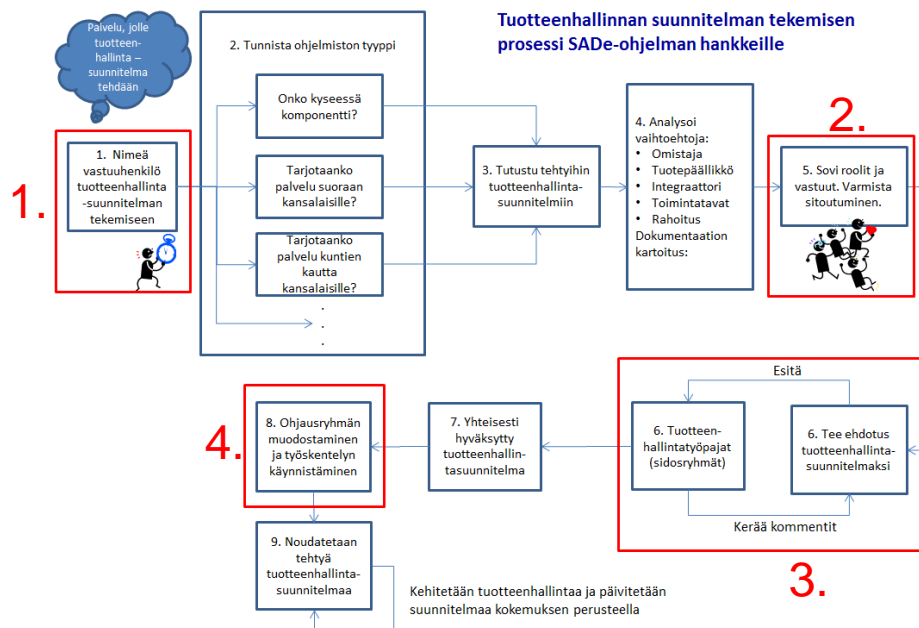
- Kehitä, dokumentoi ja viesti tuotteenhallinta suunnitelmaa iteratiivisesti työpajoissa.
- Eri toimijoilta on saatava yhteisymmärrys ja vastuiden sekä käytäntöjen hyväksyntä. Tämä vaihe on tärkeä.
- Tee dokumentaatio tuotteenhallintasuunnitelman pohjalle (<https://wiki.julkict.fi/julkict/projektit/avoimen-tuotteen-hallinta>).
  - JulkICTLab -Tuotteenhallintasuunnitelma - pohja (.doc)
  - Tuotteenhallintasuunnitelma - pohja

7. Yhteisesti hyväksytty tuotteenhallintasuunnitelma

8. Ohjausryhmän muodostaminen ja työskentelyn käynnistäminen

- Ohjausryhmän / Johtoryhmän toiminnan käynnistäminen on kriittistä. Käynnistää käytännössä hallintatyön. Vastuiden mukaan toiminnan käynnistäminen. **Omistaja / vastuuhlö !**
- On huomioitava, että palvelulla/ohjelmistolla on myös oltava käyttäjiä, että sen tuotteenhallintaa on järkevää tehdä ! (ohjelmiston käyttöönotto => voidaanko käyttöönottoa vaikka tukea rahallisesti (siemenraha?) alussa, jotta ratkaisua saadaan leviämään)
- Rahoitusmallin soveltaminen tukemaan toimintaa alussa => onko alussa kehitystoiminta ja tuotteenhallinta tuettua?
- Tuotteenhallinta on jatkuvaa toimintaa ! Se ei pääty suunnitelman tekemiseen. Suunnitelman mukaan tulee toimia ja mikäli on muutostarpeita niin ne tehdään suunnitelmaan ja kommunikoidaan verkostolle.

Tuotteenhallintasuunnitelman kriittiset vaiheet

Punaiset laatikot 1-4 kuvaavat tuotteen hallintasuunnitelman tekemisen kriittiset vaiheet. Jos vaiheet jäävät toteutumatta, tuotteenhallintasuunnitelma jää vaillinaiseksi ja varsinainen tuotteenhallinta epäonnistuu:

1. Vastuuhenkilön nimeäminen: tarvitaan vastuuhenkilö suunnitelman kokoamiselle. Motivaatio ja sitoutuminen tehtävään.
2. Toimijoiden kiinnittäminen eri rooleihin.
3. Suunnitelman iteratiivinen kehittäminen työpajoissa (eri toimijoiden välinen yhteisymmärrys ja vastuiden ja käytäntöjen hyväksyntä).
4. Ohjausryhmän / Johtoryhmän toiminnan käynnistäminen: käynnistää käytännössä hallintatyön.

Huomioitava, että palvelu/ohjelmisto on myös saatava käyttöön, että sen tuotteenhallinta olisi järkevää.

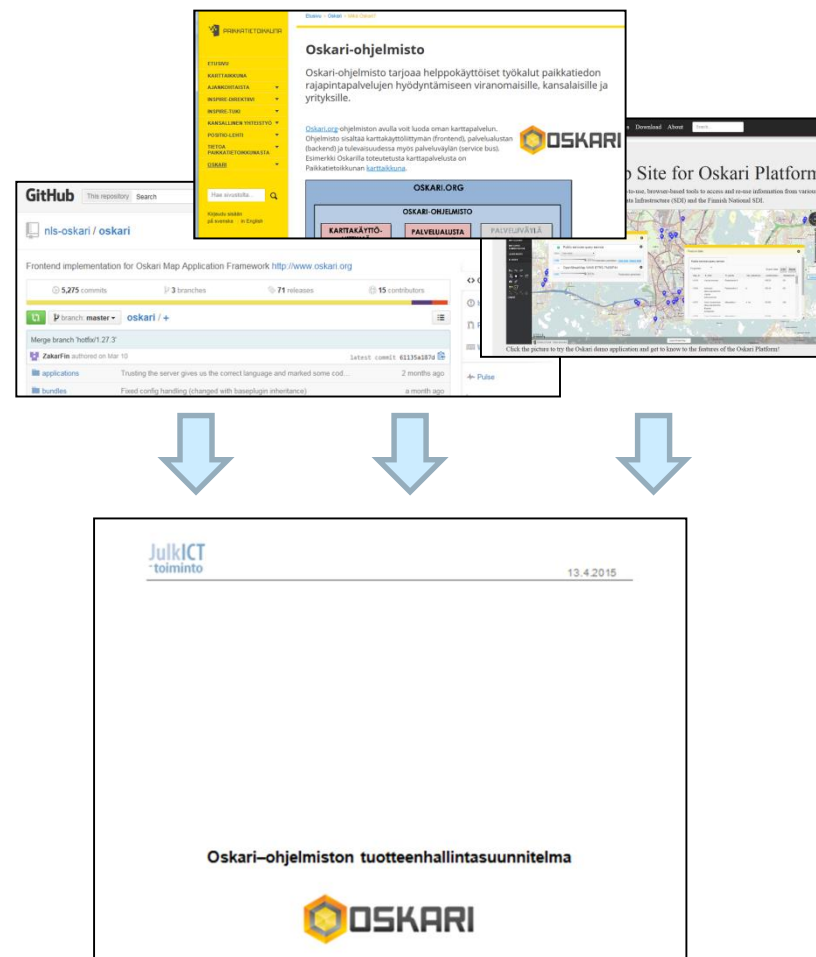
OLEMASSA OLEVIENTUOTTEEN HALLINTAKÄYTÄNTÖJEN DOKUMENTOINTI THS POHJAAN

—

***TILANNE, JOSSA ON JO MÄÄRITELTY
KÄYTÄNTÖJÄ JA VASTUITA, MUTTA NE
EIVÄT OLE THS POHJALLA***

Olemassa olevien tuotteenhallintakäytäntöjen dokumentointi THS pohjaan

- Esimerkki Oskari-ohjelmisto:
  - Olemassa olevia käytäntöjä koottiin dokumenteista sekä weppisivuilta tuotteenhallintasuunnitelman pohjalle.
  - Jos jotakin puuttui dokumenttipohjasta se lisättiin.
  - Jos jokin osa dokumenttipohjassa oli tarpeeton ohjelmiston osalta se poistettiin.
  - Palaveri, jossa ensimmäinen versio käytiin läpi Oskari-verkoston koordinaattorin (tuotepäällikkö) kanssa.
  - Seuraavat päivitykset e-mail viestinnällä koordinaattorin ja verkoston ohjausryhmän puheenjohtajan kanssa.

VAIHTOEHTOJA ORGANISAATIOISTA ERI ROOLEIHIN TUOTTEENHALLINTA SUUNNITELMAAN

- ROOLIT JA NIIDEN TEHTÄVÄT**
- VAIHTOEHTOJA ROOLEIHIN**

Mahdollisia toimijavaihtoehtoja eri rooleihin

- Toimijavaihtoehtoja on koottu KoKu-, SADe- ja Pilviväylä-hankkeiden pohjalta. Lisäksi eri Ministeriöiden haastattelujen pohjalta tuotu asioita mukaan.
- Toimijan valintaan vaikuttaa myös ohjelmisto ja toimintaympäristö.
- Toimijoiden valinta eri rooleihin tulee olla perusteltua.

Tuotteenhallinnan roolit ja niiden tehtäväesimerkkejä

Rooli	Tehtävät
Omistaja	<ul style="list-style-type: none"> Tuotteenhallinnan järjestäminen joko itse tai valtuuttaa toiset tehtävään. Käytön seuranta. "Huolehtii ohjelmistosta". Mahdollisten liittymismaksujen keräämisen hoitaminen.
Kehittäjäyhteisö	<ul style="list-style-type: none"> Toimii intressiryhmänä tiedonjaolle ja ideoiden/tuoteparannusten keruulle. Kokoontuu määräajoin (esim etänä) Tuotepäällikön kutsumana ja koordinoimana.
Ohjausryhmä	<ul style="list-style-type: none"> Päätää ohjelmiston kehityksen tiekartasta ja seuraavan julkaisuversion sisällöstä sekä tuotteeseen, tuotteenhallintaan ja sen roolitukseen liittyvistä muista asioista. Ohjausryhmä voi kutsua mukaan tarvittaessa ulkopuolisia asiantuntijoita. Ylin päättävältä ohjelmiston kehittämisestä.
Tuotepäällikkö (Toiminnallinen omistaja)	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistää ja koordinoi yhteisön toimintaa ja jakelupaikassa (esim GitHub, weppisivut, ...) toimimista. Kommunikoi eri toimijoiden kanssa. Kutsuu yhteisöpalaverin ja Ohjausryhmän koolle. Toimii palaverien koordinaattorina ja sihteerinä. Huolehtii, että toimitetussa ohjelmistoversiossa on ne ominaisuudet, jotka Ohjausryhmä on sopinut siihen toteutettavaksi ja että muutokset on toteutettu, testattu ja dokumentoitu hyväksyttävällä tavalla. Raportoi ohjelmiston uudelleenkäytöstä rahoittajalle.
Avoimuuden edunvalvoja	<ul style="list-style-type: none"> Huolehtii tilattavan ohjelmiston lisenssin avoimuudesta Tekee toimitetulle ohjelmistolle jakelupaikan vastaanottotarkastuksen = kaikki tarvittava dokumentaatio, metadata, versiotieto, yhteystiedot, ym olemassa kuten tuotteenhallinnan suunnitelmassa on sovittu. Varmistaa lisenssin avoimuuden. Tehtävää voi myös suorittaa Tuotepäällikkö.
Integraattori (kehittää ohjelmistoa ja/tai integroi muiden kehittämiä ominaisuuksia)	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisön tilauksen mukaan toteuttaa, testaa, tarkastaa ja toimittaa uuden perusversion ohjelmistosta. Suorittaa tarvittaessa kolmannen osapuolen tuottamien toiminnallisuuksien integroinnin perusversioon. Tuottavat ohjelmistosta tarvittavat tuotteenhallinnan suunnitelmassa määritellyt dokumentaatiot ja toimittavat ne Yhteisölle (Tuotepäällikkö & Avoimuuden edunvalvoja).
Räätälöinti ja käyttöönottopalveluja tarjoava ohjelmistotalo	<ul style="list-style-type: none"> Räätälöivät / ottavat käyttöön ohjelmiston oman asiakkaansa (julkisen sektorin toimija) tarpeeseen (muokkaukset, käyttöönottoprojekti, ylläpito). Luovuttavat ohjelmistoräätälöinnistä lähdekoodin, dokumentaation ja muun vaadittavan tiedon tarvittaessa perusversioon integroimista varten.
Jakelupaikan ylläpitäjä	<ul style="list-style-type: none"> Jakelupaikan muodostaminen tuotteenhallinnan suunnitelman mukaan Jakelupaikan administraatio. Käyttöoikeudet, kehittäminen, opastus, ym. Tuotepäällikön ohjeistuksen mukaan

Vaihtoehtoja "Omistaja" rooliin

Omistaja	Edut	Huomioitavat asiat
Ministeriö, jolle palvelu on tehty	<ul style="list-style-type: none"> + Julkishallinnon toimija. + Pysyvyys. + Intressi rooliin, jos palvelu on ministeriön "ydintoimintaa". 	<ul style="list-style-type: none"> - intressi rooliin voi puuttua, jos palvelu ei ole "ydintoimintaa".
Yksityinen toimittaja (ohjelmistotalo)	<ul style="list-style-type: none"> + Kokemusta ja osaamista omistajan roolista. + Soveltuu tilanteeseen jossa julkisella sektorilla ei ole toiminnan koordinoitotarvetta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ei ole julkinen toimija - Ei tue toimittajariippumattomuutta
3. osa-puoli (esim. Tiera, kuntaliitto, Valtori/Ahti)	<ul style="list-style-type: none"> + Julkishallinnon toimija (Valtori/Ahti, Kuntaliitto) + Esim. Kuntaliitto edustaa kaikkia kuntia + Pysyvyys + Toimija, jonka omistavat kunnat ja valvoo omistajiensa etuja (Tiera) + Erityinen ICT osaaja (Tiera, Ahti/Valtori) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ei edusta kaikkia kuntia (Tiera) - Oma tavoite / oma strategia - Ei täysin julkinen toimija (Tiera) - Intressi rooliin saattaa puuttua
Kombinaatio eo. vaihtoehtoista		

Huomioitava, että "Omistajan" rooli on avoimen tuotteen tapauksessa erilainen kuin suljetun. "Omistaja" on tuotteesta huolehtija ja vastaa tuotteenhallinnan järjestämisestä tuotteelle. Alussa luonnollista, että ensimmäisen version tilaaja on Omistaja. Myöhemmin voidaan muuttaa.

Vaihtoehtoja ”Tuotepäällikkö” rooliin

Tuotepäällikkö	Edut	Huomioitavat asiat
Ministeriö, jolle palvelu on tehty	<ul style="list-style-type: none"> + Jos jo projektirahoituksella koordinoanut kehittämistä, niin osaamista myös myöhemmin hoitaa tehtävää. + Joillakin ministeriöillä roolin substanssiosaamista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdollinen roolin substanssiosaamisen puute joillakin ministeriöillä.
Ohjelmistotalo	<ul style="list-style-type: none"> + Erittäin vahva osaaminen ohjelmistosta. + Osaaminen toiminnallisuuksien keräämisestä, työpajoista ja tuotepäällikön työstä. + Rahoitus sisältyy maksuihin (esim. projektointiin) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ei ole julkinen toimija vaan ohjelmiston tehnyt yritys. - Toimittajariippumattomuus puuttuu
3.Osapuoli, jolla ICT osaamista (esim. Tiera, Ahti/Valtori)	<ul style="list-style-type: none"> + Erityinen ICT osaaja. + Esim. Tiera kuntien omistama. + Ahti/Valtori julkinen toimija. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rahoitus ei-Tiera kunnilta ja muutenkin kunnalliselta sektorilta selvitettävä. - Tiera ei ole täysin julkinen toimija.
Muu 3. osapuoli (esim. Kuntaliitto)	<ul style="list-style-type: none"> + Julkishallinnon toimija, joka edustaa kaikkia kuntia 	<ul style="list-style-type: none"> - Ei erityisesti tietohallinnon asiantuntija, joten tehtävä voi olla haastava. - Miten rahoitetaan henkilön työaika
Yhdistys	<ul style="list-style-type: none"> + yleishyödyllinen, puolueeton 	

Vaihtoehtoja ”Integraattori / kehittäjä” rooliin

Integraattori / kehittäjä	Edut	Huomioitavat asiat
Ohjelmistotalo, joka kehittänyt 1. version	<ul style="list-style-type: none"> + Ensimmäisen version kehittäjä, joten hankkinut erityisen osaaminen tuotteesta. + Osaaminen edelleen kehittämiseen (ymmärtää arkkitehtuurin, laajennettavuuden, jne.). 	<ul style="list-style-type: none"> - Pitempiaikaisessa toiminnassa vaarana lukkiutuminen yhteen toimittajaan
3. osapuoli (julkinen tai edustaa julkista sektoria: Tiera, Valtori, ...)	<ul style="list-style-type: none"> + Toimija, joka edustaa suoraan kuntia, julkista sektoria. + Integraattorin rooli ei ole sidottu ensimmäisen version kehittäjään 	<ul style="list-style-type: none"> - Ei ole kehittänyt ensimmäistä versiota => osaamisen siirto haastavaa. - Johtaako joka tapauksessa työn alihankintaan ohjelmistoyrityksestä? Hankintamalli?
Toiset ohjelmistotalot	<ul style="list-style-type: none"> + Integraattorin rooli ei ole sidottu ensimmäisen version kehittäjään. + Jos dokumentaatio on hyvällä mallilla niin tämän tulisi olla mahdollista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ei ole kehittänyt ensimmäistä versiota => osaamisen siirto haastavaa. Siirto ei ole mahdollinen ennen kuin on kerännyt osaamista ohjelmistosta esimerkiksi käyttöönottojen kautta. - Pitempiaikaisessa toiminnassa vaarana lukkiutuminen yhteen toimittajaan
Muu		

Ohjausryhmän (OhRy) mahdollisia osapuolia

Ohjausryhmän osapuolet	Hyödyt	Huomioitavat asiat
Tuotepäällikkö	+ Tuotepäällikkö OhRyn kokoonkutsujana ja sihteerinä. + Avoimuuden edunvalvoja tuo yhteisön näkökulman OhRyyn.	- Tulisiko olla äänioikeus vai ei? - Voidaanko Tuotepäällikkö valtuuttaa päättämään itse tietynkokoisesta muutoksesta ohjelmistoon? (vrt. julkisen sektorin toimija tai ohjelmistotalo Tuotepäällikkönä)
Ohjelmistoa käyttävät osapuolet	+ Luonnollinen osa ohjausryhmää (äänioikeus).	- Ohjelmisto ei välttämättä kehity kaikkien yhteisöön kuuluvien toiveiden suuntaan.
Rahoittajat, Omistaja	+ Luonnollinen osa ohjausryhmää (äänioikeus). + Jos maksat haluat myös vaikuttaa.	- Rahoittajan intressi vs. yhteisön intressi.
Mahdolliset ulkopuoliset asiantuntijat tai edustajat (lakiasiantuntija, substanssiosaaja, avoimuuden edunvalvoja)	+ Laajempi näkökulma + Asiantuntijuuden tuominen työhön	
Kehittäjäyhteisön muut toimijat. Esimerkiksi kehitysyhteisön edustaja	+ Sitouttaa laajempaa yhteisöä kun on selkeästi vaikutusmahdollisuuksia. + Voi helpottaa ohjelmiston käytön leviämistä laajemmalle kun tarpeita huomioidaan.	- Ohjelmiston ominaisuudet hajaantuvat helpommin hallitsemattomasti (ominaisuudelle tulisi olla aina käyttäjäorganisaatio).

Huomioitava että mahdollisesti tarvitaan Johtoryhmä ja Ohjausryhmä. Ohjausryhmä tukee projektipäällikön/tuotepäällikön työtä ja sisältää substanssiosaajia. Johtoryhmä on enemmän hallinnollinen.

Vrt. Palveluseteli (<https://wiki.julkict.fi/julkict/projektit/avoimen-tuotteen-hallinta> => PSOP -tuotantovaiheen_hallintamalli_esitys).

Vaihtoehtoja ”Avoimuuden edunvalvoja” rooliin

Avoimuuden edunvalvoja	Edut	Huomioitavat asiat
Tuotepäällikkö hoitaa	+ Voidaan hoitaa osana toista toimijaa, jonka tehtäväkuvaan liittyy. + Vähemmän eri toimijoita.	- Avoimuutta katsotaan mahdollisesti vain yhden hankkeen näkökulmasta.
Erillinen Avoimuuden edunvalvoja (esim. COSS)	+ Osaamista avoimuuteen ja avoimeen lähdekoodiin liittyvistä asioista (COSS) + Mahdollisuus siihen että Avoimuuden edunvalvoja toimii usean hankkeen yli ei ainoastaan yhdessä hankkeessa.	- Oltava saumaton yhteistyö Tuotepäällikön kanssa, muuten ei onnistu. Liittyy vahvasti Tuotepäällikön työhön. - Ei välttämättä ole vahvaa ymmärrystä palvelusta/ohjelmistosta.
Muu / ei tarvita Avoimuuden edunvalvojaa		

- Voisi olla tyypiltään ”auditoija”, joka varmistaa myös esim. dokumentaation laadukkuutta.
- Avoimen lähdekoodin ollessa kyseessä, suurena etuna on se, että toiset kehittäjät antavat kaiken aikaa palautetta ja sitä kautta avoimuus toteutuu.
- Huomioitava että Avoimuuden edunvalvojan tulee olla riippumaton !

Rahoitusvaihtoehtoja (ohjelmiston edelleen kehitys ja tuotteenhallinta)

Rahoitus	Edut	Huomioitavat asiat
Ohjelmistoa käyttävät / tarvitsevat osapuolet (esimerkiksi Kunnat)	<ul style="list-style-type: none"> + Reilu. Se joka käyttää ja tarvitsee ominaisuutta, se myös maksaa. + Mahdollistaa myös perusohjelmiston tai alustan kehittämisen => kaikki maksavat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rahoituksen jakamisen säännöt pystyttävä sopimaan. Uuden organisaation mukaantulon kustannusten sopiminen (tarvitaanko "kynnysraha") - Laskutus vaatii myös työtä.
Yksityinen omistaja rahoittaa (esim. jos ohjelmistotalo omistaa)	<ul style="list-style-type: none"> + Ohjelmistotalo katsoo rahoitusta liiketaloudellisesti. Vahva motiivi. + Markkinoi, viestii, jne. tuotteesta, koska on ohjelmistotalon liiketoimintaa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Varmistuttava, että ohjelmisto pysyy avoimena, eikä sitä aleta sulkemaan (jos halutaan pitää ohjelmisto avoimena). - Toisten toimijoiden mahdollisuus ryhtyä kilpailemaan "Omistajan" kanssa (kontrolli ei ole julkisella sektorilla).
Budjettirahoitus ministeriöltä, jolle ensimmäinen versio tehty	<ul style="list-style-type: none"> + Yksinkertainen ja selkeä. + Ei laskutusta eri toimijoilta. Yksinkertaisempaa, myös laskutus eri organisaatioilta vaatii työtä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ei välttämättä mahdollista jos ei ole ministeriön ydintoimintaa. - Uuden organisaation mukaantulon kustannusten sopiminen (tarvitaanko "kynnysraha").
3. Osapuoli (esim. eri ministeriöt ylittävien ratkaisujen rahoitus yhdeltä ministeriöltä)	<ul style="list-style-type: none"> + Pyritään vahvasti ministeriöiden / virastojen rajojen ylittävään yhteiseen ratkaisuun. 	<ul style="list-style-type: none"> - Onko tällainen toiminta mahdollista? Ei välttämättä mahdotonta, mutta saattaa olla poliittisesti päätettävä asia. - Jos ei ole ministeriön ydintoimintaa niin voi olla vaikea järjestää.

Ohjelmiston/palvelun elinkaari huomioitava, ts. milloin kehittäminen lopetetaan ja varaudutaan jo seuraavaan ratkaisuun.

	Huomioitavaa
Kehittäjäyhteisö / verkosto	<ul style="list-style-type: none"> Ketkä mukaan? Kokonaan avoin vai rajattu joukko? (ideoiden määrä, ketteryys) Onko yhteisön rooli mikä? Tulee määritellä (määrittelytyöpajat, osallistuvatko palvelujen testaukseen, ohjelmiston kehittäminen, kommunikointivälineet, ...)
Päätöksenteon valtuutus	<ul style="list-style-type: none"> Miten päätöksentekovalta jaetaan ohjausryhmässä? Valtuutetaanko Tuotepäällikkö tekemään joitakin muutospäätöksiä? (kaikkea ei tarvitse kierrättää OhRyn kautta) Muutospäätös? Uuden version hyväksyntä käyttöön?
Lähdekoodin jakelu	<ul style="list-style-type: none"> Lähdekoodi: <ul style="list-style-type: none"> lähtökohtaisesti avointa ja sen jakelua ei rajoiteta VA/ jakelua rajoitetaan siten, että sen saa Omistajan kautta (esim henkilötietojen käsittelyn komponentit).
Jakelupaikka ja sen administraattori	<ul style="list-style-type: none"> Metatieto, dokumentaatio, lähdekoodi. Kuka muodostaa ja ylläpitää esim. GitHub kannan, weppisivut, etc...
Versiointi	<ul style="list-style-type: none"> Ohjelmistoversioiden haarautuminen (branching) tulee määritellä ja sopia: voidaan esim. sopia niin, että vain yhtä haaraa ylläpidetään ja päivitykset siihen tehdään ohjausryhmän päätöksellä. Aina haarautumista ei voida välttää, mutta optimaalista olisi, jos jokin tehty "sivuversion" voitaisiin myöhemmin hyödyntää myös muiden käyttöön.
Ohjelmiston käyttöönottokustannukset	<ul style="list-style-type: none"> Rahoittavatko käyttöönottavat organisaatiot? Voiko tähän saada tukea?
Toimintaan osallistumisen kustannukset (OhRy, Yhteisö)	<ul style="list-style-type: none"> Kukin organisaatio itse vastaa osallistumisen kustannuksista. Tapaamisten järjestelykustannukset osana Tuotepäällikön kustannuksia.
Esimerkkejä kehittäjäyhteisöistä / verkostoista hankkeissa	<ul style="list-style-type: none"> Oskari-verkosto KoKu verkosto (KoKusta kiinnostuneet kunnat) Osallistumisympäristöjen kehittäjäyhteisö => Demokratiapalveluiden kehittäjäyhteisö (SADe-ohjelman aikainen kehittäjäyhteisö voi jatkaa => ei uuden yhteisön rakentamisen haastetta)